

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 6
2017.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 100.000 прописа, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104
или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Технички уредник: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података

Сарадници: Гордана Јуришић, документалиста
Смиљана Павков, документалиста
Гордан Горунуовић, оператер за системе базе података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Избор старих прописа
- 4.** Преглед старих публикација
- 5.** Преглед нових књига
- 6.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Кенији, Драгана Жупањевца, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Закон о изменама и допунама Закона о министарствима, Службени гласник Републике Србије бр. 62/2017

Уредба о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2017

Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Уредба о начелима за унутрашње уређење Министарства унутрашњих послова, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Уредба о допуни Уредбе о униформи, ознакама и опреми полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Уредба о изгледу, форми и садржини службене значке и службене легитимације, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Одлука о именовању генералног секретара председника Републике, Николе Селаковића, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Одлука о именовању шефа кабинета председника Републике, Ивице Којића, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Одлука о именовању саветника председника Републике, Татјане Јовић, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Одлука о изменама Смерница за израду и спровођење плана интегритета, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2017

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Гвадалахари, Сједињене Мексичке Државе, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Одлука о предлогу кандидата за председника Владе Републике Србије, Ане Брнабић, Службени гласник Републике Србије бр. 58/2017

Одлука о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне Покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Одлука о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Савета за развој одбрамбене индустрије, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Одлука о избору Владе, Службени гласник Републике Србије бр. 64/2017

Правилник о криминалистичко-форензичкој регистрацији, узимању других узорака и криминалистичко-форензичким вештачењима и анализама, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о начину одузимања и враћања задржаног службеног оружја и муниције, службене значке и службене легитимације, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о начину поступања у току притужбеног поступка, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о поступању у пружању психолошке помоћи запосленима у Министарству унутрашњих послова, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о допунама Правилника о управи у јавним тужилаштвима, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину уписа чињенице држављанства у матичну књигу рођених, обрасцима за вођење евиденција о решењима о стицању и престанку држављанства и обрасцу уверења о држављанству, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Решење о именовању председника и чланова Националног савета за координацију сарадње са Руском Федерацијом и Народном Републиком Кином, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2017

Решење о постављењу вршиоца дужности директора Канцеларије Националног савета за координацију сарадње са Руском Федерацијом и Народном Републиком Кином, Недељка Тењовића, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2017

Решење о изменама Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Уједињених нација о пружању доприноса у ресурсима мултидимензионалној интегрисаној мисији Уједињених нација за стабилизацију у Централноафричкој Републици (MINUSCA), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Савета министара Републике Албаније, Савета министара Босне и Херцеговине, Владе Републике Македоније, Владе Црне Горе, Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о оснивању Балканских војномедицинских снага, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Белорусије о војно-техничкој сарадњи, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Словачке Републике о сарадњи у области одбране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Чешке Републике о заштити ратних гробова и војних меморијала, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума о статусу и функцијама Међународне комисије за нестала лица, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Савезне Републике Немачке о обављању плаћене делатности чланова породице чланова дипломатског или конзуларног представништва, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске о бављењу плаћеном делатношћу чланова породице чланова званичних представништава две државе, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Индонезије о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Ирак о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Киргиске Републике о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Тајланд о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Гватемале о укидању виза за носиоце дипломатских и службених пасоша, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Меморандума о разумевању о успостављању политичких консултација о питањима од заједничког интереса између Министарства спољних послова Републике Србије и Министарства спољних послова Републике Ирак, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама и допунама Покрајинске скупштинске одлуке о покрајинској управи, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о измени и допунама Покрајинске скупштинске одлуке о објављивању прописа и других аката, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о измени Покрајинске скупштинске одлуке о Кадровском плану Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о допуни Уредбе о категоризацији железничких пруга, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Уредба о утврђивању лучког подручја луке у Шапцу, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Уредба о измени Уредбе о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије, привременог повлашћеног произвођача и произвођача електричне енергије из обновљивих извора енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Уредба о измени и допунама Уредбе о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Уредба о изменама Уредбе о уговору о откупу електричне енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Уредба о Адресном регистру, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Уредба о садржини, начину припреме и оцене, као и праћењу спровођења и извештавању о реализацији капиталних пројеката, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Одлука о утврђивању цене складиштења обавезних резерви нафте и деривата нафте у складиштима у јавној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Одлука о садржају, роковима и начину достављању извештаја о проценама вредности непокретности које су предмет хипотеке и кредитима обезбеђеним хипотеком, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Одлука о одређивању централизованих јавних набавки добара и услуга које ће спроводити Управа за заједничке послове републичких органа у 2018. години, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о контроли банкарске групе на консолидованој основи, Службени гласник Републике Србије бр. 58/2017

Одлука о стопи контрацикличног заштитног слоја капитала за Републику Србију, Службени гласник Републике Србије бр. 58/2017

Одлука о стопи и начину одржавања заштитног слоја капитала за структурни системски ризик, Службени гласник Републике Србије бр. 58/2017

Одлука о проглашењу елементарне непогоде, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене за реализацију пројекта експлоатације и прераде минерала јадарита „Јадар”, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Одлука о врстама девиза у којима се плаћају републичке административне таксе код дипломатско-конзуларних представништава Републике Србије и о висини курса динара за прерачунавање динарских износа такси у девизе, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Правилник о Списку класификованих супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 50/2017

Правилник о висини и начину плаћања накнаде за коришћење података и документације основних геолошких истраживања која се као послови од јавног интереса финансирају из буџета Републике Србије, као и за коришћење података и документације геолошких истраживања који су

постали јавна својина – државна својина по основу концесионих уговора, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о врсти, обиму и динамици активности текућег и инвестиционог одржавања зграда и начину сачињавања програма одржавања, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о техничким нормативима за безбедност од пожара и експлозија станица за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о изменама Правилника о квалитету хране за животиње, Службени гласник Републике Србије бр. 54/2017

Правилник о подстицајима за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију воћака, винове лозе и хмеља, Службени гласник Републике Србије бр. 58/2017

Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница, Службени гласник Републике Србије бр. 59/2017

Правилник о измени Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране за животиње за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на подстицаје за премију осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини и начину вођења винарског регистра, као и о обрасцу захтева за упис у винарски регистар, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Правилник о трошковнику збрињавања одузетих примерака строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о коначном усклађивању месечног новчаног примања, додатка за негу и новчане накнаде за време професионалне рехабилитације за 2015. и 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о измени Правилника о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о измени Правилника о теоријској и практичној обуци кандидата за возаче, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о измени и допуни Правилника о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о измени Правилника о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Правилник о садржини основних информација о биоцидном производу и активној супстанци у том биоцидном производу, Службени гласник Републике Србије бр. 64/2017

Упутство за маркирање деривата нафте у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Листа биоцидних производа уписаних у Регистар биоцидних производа у 2016. години, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Исправка Списка овлашћених контролних организација за обављање контроле и сертификације у органској производњи за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Јединствена тарифа накнада за емитовање фонограма и на њима забележених интерпретација од стране јавних медијских установа, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Споразума о изменама Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о међународном друмском саобраћају, закљученог разменом нота, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Специјалне административне Регије Хонг Конг Народне Републике Кине о ваздушном саобраћају, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Хрватске о преносу надлежности за пружање услуга у ваздушном саобраћају, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума о оснивању Регионалне канцеларије за сарадњу младих, са Статутом Регионалне канцеларије за сарадњу младих, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума из Париза, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Белорусије о сарадњи у области туризма, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о образовању Буџетског фонда за спровођење мера развојне политике Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2017

Одлука о образовању Комисије за спровођење поступка давања у закуп објеката у јавној својини Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 28/2017

Покрајинска скупштинска одлука о Завршном рачуну буџета Аутономне Покрајине Војводине за 2016. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о ребалансу буџета Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама Покрајинске скупштинске одлуке о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за воде Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама Покрајинске скупштинске одлуке о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за шуме Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама Покрајинске скупштинске одлуке о Годишњем програму коришћења средстава из Буџетског фонда за развој ловства Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама и допунама Покрајинске скупштинске одлуке о програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Покрајинска скупштинска одлука о изменама и допуни Покрајинске скупштинске одлуке о програму мера подршке за спровођење пољопривредне политике за развој села на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2017

Исправка Покрајинске скупштинске одлуке о Буџету Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2017

Правилник о додели подстицајних средстава за побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима и увођењу ЕУ стандарда у објекте у којима се врши производња и прерада меса и млека у АП Војводини 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2017

Правилник о додели бесповратних средстава за реализацију програмских активности удружења грађана у 2017. години на територији АП Војводине чија је делатност у вези са пољопривредном производњом, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2017

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Правилник о изменама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Правилник о утврђивању Списка психоактивних контролисаних супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 59/2017

Правилник о измени Правилника о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Исправка Правилника о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 56/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Португал о запошљавању чланова породице дипломатског и конзуларног особља, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о поступку и критеријумима за доделу средстава Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова удружењима грађана за област социјалне заштите и заштите лица са инвалидитетом, борачко-инвалидске заштите, друштвене бриге о деци и популаризације пронаталитетне политике у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука Уставног суда Републике Србије којом се утврђује да Покрајинска скупштинска одлука о оснивању јавне установе „Војвођанска академија наука, уметности и културе” (Службени лист АПВ, број 29/2015), није у сагласности са Уставом и законом, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Одлука о изменама Одлуке о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних струковних, академских и интегрисаних студија који се финансирају из буџета Републике Србије за високошколске установе чији је оснивач Република Србија у школској 2017/2018. години, Службени гласник Републике Србије бр. 60/2017

Одлука о организовању полагања испита, издавања и одузимања лиценце за професионалног управника и вођење регистра професионалних управника, Службени гласник Републике Србије бр. 64/2017

Правилник о начину прилагођавања садржаја и/или формата уџбеника, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Правилник о Општим стандардима постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Правилник о садржају и обиму програма стручне обуке, као и начину на који организатор спровођења програма стручне обуке за лиценциране проценитеље доказује да испуњава услове за спровођење стручне обуке, Службени гласник Републике Србије бр. 55/2017

Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање лиценце за обављање стручних послова у газдовању шумама, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Правилник о измени Правилника о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта, Службени гласник Републике Србије бр. 59/2017

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 57/2017

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске о обнови Споменика захвалности Француској у Београду, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 4/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о броју студената за упис у прву годину основних струковних, академских и интегрисаних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2017/2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

Одлука о броју студената за упис у прву годину основних струковних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине, у високим школама струковних студија, чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводина у школској 2017/2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

Одлука о броју студената за упис у прву годину мастер академских студија и докторских академских студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2017/2018. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о одобравању и финансирању програма којима се остварују потребе и интереси грађана у области спорта у АП Војводини, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2017

Правилник о школском календару за основне школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за школску 2017/2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2017

Правилник о школском календару за средње школе са седиштем на територији Аутономне Покрајине Војводине за школску 2017/2018. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2017

Правилник о реализацији акције „Право на прву шансу”, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2017

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за мај 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 59/2017

Податак о висини просечне месечне зараде без пореза и доприноса исплаћене у периоду јануар–мај 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у мају 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 63/2017

Усклађени динарски износи из тарифе републичких административних такси, Службени гласник Републике Србије бр. 61/2017

Службени лист Града Београда

Показатељ повећања потрошачких цена у априлу 2017. године, Службени лист Града Београда бр. 28/2017

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2017. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	NEWSWEEK
10.	НИН
11.	ПЕЧАТ
12.	ПОЛИТИКА

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања
2.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
3.	РС PRESS
4.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
2.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
3.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
4.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
5.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
6.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ИЗБОР СТАРИХ ПРОПИСА

„Фонд библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа поседује значајну збирку старих књига, претежно закона, уредби и других прописа Кнежевине и Краљевине Србије, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Југославије, али и аустроугарских, немачких, руских, француских прописа и књига из области права. Законодавци у Србији током 19. и у првој половини 20. века, пажљиво, правно утемељено, понекад визионарски, каткад опрезно, добро припремљени, некад и невешти, водили су младу државу ка путу коме и њихови данашњи потомци стреме – ка модерној, правно уређеној држави која равноправно може да учествује у свим пословима породице европских држава и народа.

Надамо се да ће избор старих прописа допринети бољем разумевању развоја Србије као модерне, правне државе, а врата библиотеке Управе увек ће бити отворена свима који желе боље да се упознају са њеним фондом, да нешто науче или потврде оно што већ знају.”

Новица Антић

(Извод из рецензије књиге *Закони каткад спавају али никад не умиру*)

За овај број издвајамо:

- 1. Закон о калдрмини, 1912.**
- 2. Правила о руковању, вођењу надзора и употреби прихода од калдрмине, поднашању предлога од стране општина за примање новца из калдрминског фонда и вршења задужења на подлози тога фонда, 1912.**
- 3. Распис свима царинарницама, 1912.**

ЗАКОН

О

КАЛДРМИНИ

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ.

1912

МИ
П Е Т А Р I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБИЈЕ

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАЊОМЕ, ДА ЈЕ НА-
РОДНА СЪУПШТИНА, САЗВАНА У ЧЕТВРТИ РЕДОВАН САЗИВ ЗА 1
ОКТОВАР 1911 ГОД НА XXVIII САСТАНКУ 16 ДЕЦЕМБРА 1911
ГОДИНЕ РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО

ЗАКОН
О
КАЛДРМИНИ

КОЈИ ГЛАСИ

Чл 1

Калдрмина је такса коју царинарнице на-
плаћују по закону о општој царинској тарифи
на страну увозну и домаћу извозну робу у ко-
рист оних општина, којима царинарнице по на-
зиву припадају

Називи царинарница могу се давати и ме-
њати само путем царинског закона

Чл 2

Такса калдрмине наплаћиваће се и на ону робу која је по тарифи ослобођена царине, али је неће плаћати провозна роба ни предмети који су по чл 6 закона о општој царинској тарифи слободни од царине, као ни они, који су специјалним законима ослобођени плаћања свих дажбина, па ма и не били ослобођени плаћања и државне трошарине

На име калдрмине наплаћиваће се

1) На увозну робу

а) 40 пара динарских од 100 кгр на робу која плаћа преко 50 динара од 100 кгр увозне царине,

б) 20 пара динарских од 100 кграма за робу која плаћа више од 10 до 50 динара закључно царине и сва монополисана роба, кад се по дозволи увози с плаћањем такса,

в) 10 пара динарских од 100 кграма за робу која плаћа до 10 динара закључно царине или је слободна од царине или се царини по комаду, изузев стоку

г) 30 пара динарских од 1 метра кубног грађа из Бр 93 опште царинске тарифе и сва грађа која се царини по кубном метру, или и по тежини и по кубном метру,

д) 10 пара динарских од 1 кубног метра на песак, шљунак, камен, који су слободни од царине,

ђ) за робу која се царини по вредности или по комаду и вредности наплаћиваће се на име калдрмине 1% од прорачунате суме царине,

2) На извозну робу

а) две паре динарске од сто килограма извозне робе или од једног кубног метра грађе или дрва за гориво, плаћали извозну царину или не

б) на живу крупну стоку именовану у бројевима 50—52 закључно опште царинске тарифе плаћа се 10 пара дин од комада

в) на живу живину плаћа се 25 пара динарских од једне извозне експедиције—једне декларације или признанице

При наплати калдрмине, количине испод 100 кгр или испод 1 кубног метра, рачунаће се као целих 100 кгр или цео кубни метар

Царинарнице ће наплаћивати таксу калдрмине у корист општине која јој по називу припада па ма се увозна или извозна експедиција вршила у рејону дотичне царинарнице изван атара те општине, па истоваривала се роба у атару те општине или не

Чл 3

Царинарнице су дужне да крајем сваког месеца шаљу наплаћени приход од калдрмине Управи Фондова на приплод

Управа Фондова ће овај приход водити на име сваке царинарнице посебице. Приходи свих царинарница београдских образују један фонд

Чл 4

Општине које имају права на приход од калдрмине, дужне су да те суме троше само на ове радове

а) за подизање и одржање калдрме у улицама које воде непосредно ка царинарници и царинском стоваришту и дворишту царинарничиним,

б) за учвршћење и подизање пристанишне обале код речних царинарница, и

в) за подизање ограда око царинарничног стоваришта

Приходи од калдрмине, који се наплаћују код царинарница, које се не налазе у граничним варошима и варошицама, могу се трошити по одредбама овога члана под б) и в) по решењу Министра Финансија а вишак ће се уносити у општи калдрмински фонд у смислу става 1 члана 15 овога закона

У случају да више путева воде ка једној царинарници, Министар Финансија решаваће, који ће се пут и у којој дужини првенствено калдрмисати, али калдрмисање се мора у сваком случају почети од царинарничних зграда, односно стоваришта и пристаништа

Чл 5

Из калдрмаринских фондова добијаће дотичне општине за извршење горњих радова потребне суме према потреби царинске службе и саобраћаја, а те ће се суме уносити увек у буџете општинске, пошто буду претходно одобрени планови и предрачунске цифре коштања радова Министар Финансија и Министар Грађевина доносиће одлуке о овим радовима, први у погледу потребе и исплате, а други у погледу технике радова

Чл 6

Општине које желе да предузму који од горе означених радова и приме новац из свог

фонда или да ради тога изврше задужење, дужне су да о томе учине предлог Министру Финансија и поднесу планове и прерачунае радова. Преглед поднетих планова и свију техничких докумената врши према закону о подизању јавних грађевина Министар Грађевина преко својих техничких органа, а по томе ће се држати лицитација која се мора обзнанити у „Српским Новинама“. Министар Грађевина одређује архитектске односно инжињере ради вођења надзора над радовима.

Чл 7

Општине се могу задужити кад се зајам изгласа код дотичне општине. Кад општине учине предлог Министру Финансија за задужење на подлози прихода калдрмине, Краљевска Влада ће на предлог Министра Финансија и имајући у виду стручно мишљење Министарства Грађевина које ће се у сваком случају претходно добавити, о томе донети решење.

Такво задужење се може извршити само код Управе Фондова.

У томе случају годишњи приход од калдрмине те општине служиће као ануптет.

Чл 8

Само ће се оној општини одобравати задужење на подлози фонда калдрминског, које по називу припадају некој царинарници пуних пет година (чл 2), и то ако би просечно њен приход од калдрмине за свих пет година по одбитку 10% давао онолику суму, која би одговарала потребном годишњем ануптету за ону суму, која се жели позајмити.

Чл 9

По горњим одредбама једној већ задуженој општини неће се одобравати накнадно задужење на подлози калдрминског фонда све док се њено раније дуговање не измири ануитетом

У случају да општине из других својих прихода раније задужење потпуно измире, одобриће им се ново задужење

Чл 10

У погледу састављања комисија за преглед свршених радова и грађевина, њиховог коначног пријема, поднашања протокола колаудације и евентуалних рачуна вишка и мањка, поступаће се по прописима закона о Државном Рачуноводству и закону о подизању јавних грађевина као и другим специјалним законским наређењима

По прегледу свих докумената у Министарству Грађевина и усвајању радова, исплату наређује Министар Финансија, а њу врши само Управа Фондова преко дотичне царинарнице

Чл 11

Министар Финансија води надзор над трошењем узетих сума из калдрминског фонда па ако се утврди, да је која општина узете суме угрошила на друго што, а не на оно на шта јој је одређено, Министар Финансија осудиће је решењем, да из других својих општинских прихода врати Управи Фондова узете суме Исто ће се тако поступити и кад општина у року примљеним новцем не изврши радове у одређеном јој року

Ова решења Министра Финансија извршна су

Чл 12

Из прихода калдрмине исплаћиваће се дневнице и попутнине члановима комисија, инжињерима и архитектима који буду одређени ради вођења надзора и свршавања дотичних радова

Чл 13

Управа Фондова подносиће Министру Финансија тромесечни извод о стању калдрминских фондова најдаље до десет дана у сваком наредном тромесечју за прошло тромесечје

Чл 14

Ближа правила о поднелању предлога од стране општина за примање новца из калдрминског фонда и вршења задужења на подлози тога фонда, вођење потребног надзора, вршење исплата и осталих послова ове природе, прописује Министар Финансија у споразуму са Министрима Грађевина и Народне Привреде

Прелазна наређења

Чл 15

Ма да ће се фондови калдрмински водити посебно на име сваке царинарнице (чл 2 овог закона) ипак ће се они сматрати као општи фонд калдрмински све док се сва дуговања општина на основу ранијих задужења потпуно не измире. Вишак који би претекао од исплате ануитета из тог општег фонда сматраће се као приход београдских царинарница и њиме ће се моћи користити само општина града Београда

Кад постојећи дугови општина буду исплаћени, свака општина моћи ће гражити само свој приход од, само на основи свога прихода од калдрмине чинити потребна задужења

Чл 16

Овлашћује се Краљевска Влада да у случају да нека царинарница буде премештена или укинута реши, да се готовина калдрминског прихода општине дотичне царинарнице упише у фонд друге које општине. Ово ће се вршити путем Указа

Чл 17

Ако је општина у којој је укинута или премештена царинарница на подлози прихода од калдрмине те царинарнице већ задужена, овлашћује се Краљевска Влада да реши, да се апутет те општине плаћа процентуално из прихода калдрмине других царинарница. Тај процентуални одбитак од прихода других царинарница уписиваће се и даље до отплате дуга као приход у партију укинуте односно премештене царинарнице за отплату дуга задужене општине.

Чл 18

Овај закон ступа у живог по обнародовању 1 јануара 1912 године и од тога дана престаје да важи тач 3 чл 23 са ставовима а, б, в, и г и напоменама закона о општој царинској тарифи од 31 марта 1904 године и његових измена и допуна од 9 марта 1909 године

Препоручујемо Нашем Министру Финансија, да овај закон обнародује, а свима Нашим Мини-

стрима, да се о извршењу његовом старају, вла-
стима пак заповедамо, да по њему поступају а
свима и сваком да му се покоравају

31 децембра 1911 год
у Београду

(М П)

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата,
Министар Правде

Др Д Аранђеловић С Р

П Е Т А Р С Р

Председник
Министарског Савета
Министар Иностранних Дела

Д-р М Ђ Миловановић С Р

Министар Финансија,

Стој М Протић С Р

Министар
Унутрашњих Дела

М Н Трифковић С Р

Министар Војни,
почасни ађутант Њ В Краља,
Генерал

Степ Степановић С Р

Министар
Просвете и Црквених Послова

Љ Јовановић С Р

Министар
Народне Привреде

М Капетановић С Р

Министар Грђевина

Мих В Илић С Р

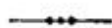
Министар Правде

Др Д Аранђеловић С Р.

ПРАВИЛА

о

РУКОВАЊУ, ВОЂЕЊУ НАДЗОРА И УПОТРЕБИ ПРИХОДА
ОД КАЛДРМИНЕ, ПОДНАШАЊУ ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ
ОПШТИНА ЗА ПРИМАЊЕ НОВЦА ИЗ КАЛДРМИНСКОГ
ФОНДА И ВРШЕЊА ЗАДУЖЕЊА НА ПОДЛОЗИ
ТОГА ФОНДА

На основу члана 14 закона о калдрмини
од 31 децембра 1911 године прописујемо ова
правила

Чл 1

Царинарнице су дужне да крајем сваког месеца, а најдаље до 5 дана идућег месеца, шаљу приходе од наплаћене калдрмине Управи Фондова на приплод

Исто тако оне ће крајем свакога месеца подносити Царинској Управи извештај колико је у дотичном месецу добивено на име тога прихода, и колико је послато Управи Фондова

Чл 2

Суме за радове одобрене могу се преко царинарница узимати само по мери у којој се буду

извршивали дотични радови Ако је зајам учињен код Управе Фондова на подлози калдрмине, одатле ће се изузимати по одобрењу Министра Финансија у рајама ради исплате израђеног дела наручених послова, или у једном, ради исплате коначно свршених послова

Колика ће се позајмица учинити зависиће од предрачуна укупних радова који се имају подићи, као и од величине прихода калдрминског дотичне општине, а и од извештаја Управе Фондова о суми ануитета, који се има плаћати по зајму Надзор над трошењем сума врши Министар Финансија

Чл 3

Општине, у чију се корист наплаћује калдрмина, биће дужне да предвиде и утврде радове, које би требало извршити код дотичне царинарнице, како би се могло ценити, према поднетим предлозима, које би радове требало првенствено предузети и свршити

Чл 4

Преглед од стране општина израђених планова и свију техничких докумената врши према закону о подизању јавних грађевина, Министар Грађевина преко својих техничких органа

Чл 5

Кад Министар Грађевина одобрѝ планове и техничка документа, држаће се по наређењу Министра Финансија лицитација саобразно постојећим законским прописима Лицитација се мора обзнаниги у »Српским Новинама« а Ми-

нистар Финансија је одобрава у споразуму са Министром Грађевина

Министарство Грађевина одређује архитекте или инжињере ради вођења надзора над радовима

Чл 6

По прегледу свију докумената, у Министарству Грађевина и усвајању радова и одобрењу окончаног рачуна, исплату наређује Министар Финансија

Исплага извршених радова, ако су ови мањи, вршиће се тек онда, пошто се израђени посао прегледа и прими, код већих радова исплага ће се вршити у ратама, пошто се израђени део прегледа и утврди Како ће се и када вршити исплата, зависиће и од уговора, који се са предузимачем закључи У сваком случају за сваку исплату потребно је одобрење Министра Финансија

Чл 7

Исплату врши само Управа Фондова преко дотичне царинарнице

Чл 8

Из прихода калдрмине исплаћиваће се и дневнице и попутнине које по закону припадају члановима комисије које се буду одређивале ради свршавања послова према овим правилима, као и инжињерима—архитекгама, пројектантима који воде надзор над извршењем ових грађевина

Чл 9

Ова правила важе од 1 јануара 1912 године, а од тога дана престају важити правила о руковању и употреби прихода од каддрмарине од 11 децембра 1904 године

Министар Финансија,

Стој М Протић с р

Министар Народне Привреде,

М Канетановић с р

Министар Грађевина,

Мих. В Илић с р

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Царинска Управа

—♦♦♦—
ЦБр 750
12 јануара 1912 год
у Београду

РАСПИС СВИМА ЦАРИНАРНИЦАМА,

На основу чл 14 закона о калдрмини, а по саслушању Царинског Савета решио сам и тајем царинарницама ово објашњење

1 Такса калдрмине наплаћиваће се на страну увозну и домаћу извозну робу, у колико није чланом 2 поменутог закона ослобођена плаћања те таксе

Такса калдрмине наплаћиваће се и на ону увозну или извозну робу, која је по тарифи — општој или уговорној — ослобођена царине, за коју, дакле, у односним тарифама није предвиђена увозна односно извозна царина

2 На извозну робу наплаћиваће се такса калдрмине по чл 2 тач 2 а поменутог закона на пр на жита, воће, пермес, пића, метал, минерале, дрвене израде, месо и сточне производе, коже, индустријске производе, итд, дрвену грађу и дрва за гориво, па плаћали ти аргументи извозну царину или не

При извозу живих животиња, такса калдрмине наплаћиваће се само на живу бруну

стоку из бр 50—52 заључно опште царинске тарифе, и на живу живину из бр 56 тарифе. Према томе, при извозу живих животиња из бр 53—55 заључно опште царинске тарифе, неће се наплаћивати такса калдрмине.

3 Наплата калдрмине по чл 2 тач 1 поменутог закона на увозну робу вршиће се само у примени опште царинске тарифе за робу из неуговорних земаља. За робу из уговорних земаља вридеће односне одредбе из догичних уговора, те ће се калдрмина од 10ц дни наплаћивати у циљу подизања и одржавања калдрме, којој се плаћа на сву робу без обзира на величину увозне царинске стопе.

4 По чл 2 закона о калдрмини ослобођени су плаћања те таксе предмети који су по чл 6 закона о општој царинској тарифи ослобођени царине, и они предмети, који су специјалним законима ослобођени плаћања свих дажбина, па ма и не били ослобођени плаћања и државне грошарине.

Према томе, неће при увозу плаћати калдрмину предмети из чл 6 закона о општој царинској тарифи, који су слободни од царине. Као такви предмети слободни од царине неће се сматрати они, који се привремено увозе за одређено време, те се за њих при увозу плаћа по чл 16 закона о општој царинској тарифи, погробно обебљење. На такве предмете који се привремено увозе, и ослобођавају се царине само за одређено време, наплаћиваће се калдрмина.

5 Као она ослобођења плаћања свих дажбина по специјалним законима, о којима се говори у чл 2 закона, о калдрмини, сматрају се

а) повластице, по којим су повластичари при увозу ослобођени плаћања свих дажбина и такса које се на царинарницама наплаћују. Таксу калдрмине неће плаћати ни они повластичари, који су повластицу добили пре 1 јануара 1887 год, а који су по дотичној повластици ослобођени плаћања »свих царинских такса«, или »царинских споредних — узредних такса«, јер је у то доба и калдрмина сматрана по закону о општој царинској тарифи као царинска споредна — узредна такса.

б) предмети, који су по чл 15 финансијског закона ослобођени плаћања царине и свих царинских такса, и предмети који су тако ослобођени по другим специјалним законима.

6 У колико би наклата калдрмине по општој тарифи била за неку робу повољнија од уговорне наклате, извршиће се наклата по прописима опште тарифе, као повољнијим — према начелу највишег повлашћења.

7 Не могу се из пограничног промета увозити без наклате царине и других такса па и калдрмине, дрва за гориво и друга дрва, па и кад се увозе из закупљених земљишта у суседној земљи, већ ће се те дажбине при увозу наплаћивати.

8 По чл 2 поменутог закона ослобођена је плаћања калдрмине провозна роба. Као провозна сматраће се она страна роба, која се и кад се по постојећим прописима експедије провозним пропратницама и провозним декларацијама. Домаћа роба неће се сматрати као провозна кад се као домаћи провоз експедије, али се неће на њу наплаћивати такса калдрмине, пошто се та такса по чл 1 закона о калдрмини

наплаћује само на страну увозну и домаћу извозну Према томе, код увоз — провоз експедиција, калдрмина ће се наплаћивати само при увозу по увозној декларацији

9 Такса калдрмине неће се наплаћивати ни на домаћу робу која се са стране враћа непроцата, или која је условно извозно експедована на повраћак, на се са стране враћа На такву робу пак при извозу, као на домаћу, наплаћиваће се калдрмина

10 Како је, према последњем ставу чл 2 поменутог закона, наплата калдрмине узета са стварним вршењем увозне или извозне експедиције, то наплату калдрмине, у случају, када се страна роба из једне царинарнице упућује другој царинарници ради увозној царинења, неће извршити и одговарна — полазна и упутна царинарница, већ ће калдрмину наплатити само упутна царинарница, код које се изврши извозно царинење

11 Када се страна увозно оцаринења роба код једне царинарнице упућује у друго неко место, неће се тамо моћи поцова код царинарнице калдрмина наплатити Исто тако,

12 Када се извозно царинење изврши код једне царинарнице, па се ради извоза оцаринењна домаћа извозна роба упути преко друге граничне царинарнице наплату калдрмине извршиће само полазна царинарница, код које је извозно царинење извршено, те се неће калдрмина наплаћивати и код упутне граничне царинарнице, преко које се већ извозно оцаринења роба само извози

13 Извозник има права да домаћу извозну робу оцарини код које хоће царинарнице Ако

би извозник допуњавао већ оцарињену извозну робу у броју или другом возном средству, на тај део извозне робе накнадно ће плаћати извозне дажбине и калдрмину

14 Пошто се такса калдрмине плаћајује у циљу подизања и одржање калдрме, кејова, учвршћивање обале итд, то ће се та такса на сву увозну робу и у уговорном поступању редовно наплаћивати саобразно уговорним одредбама, па ма се увозна експедиција вршила у рејону личне царинарнице изван атара личне општине, па истоваривала се роба у агару те општине или не истоваривала се роба на пристаништу или изван истога на месту где нема калдрмине ни учвршћених обала

Нека се царинарнице управљају по овоме наређењу, а о пријему расписа известе Царинску Управу

Министар Финансија,
Стој М Протић с р

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Изразећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавшавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. Стари Београд: из путописа и мемоара, 1951.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

СТАРИ БЕОГРАД

ИЗ ПУТОПИСА И МЕМОАРА

БЕОГРАД 1951

КОСТА Н ХРИСТИЋ
ГЛАВНА ЧАРЦИЈА

После Првог светског рата Коста Христић (1852—1927), министар правде за време последњих Обреновића, објавио је у дневним листовима, под псеудонимом „Стари Београђанин“ низ својих успомена на Београд из друге половине XIX века. Те успомене, које су код читалачке публике наишле на леп пријем. Христић је после сабрао и објавио у две књиге под насловом „Записи старог Београђанина“ (1923 и 1925) — Неколико Христићевих одломака у овој књизи узети су из тих успомена.

Главна чаршија, као што јој и сам назив казује, била је и онда прва трговачка улица и у њој најугледније фирме београдске, нарочито за браншу мануфактурну и колонијалну. Али изглед садање улице краља Петра не опомиње више ниуколико на негдашњу главну чаршију. То је била тескобна улица, која се истим данашњим правцем повлачила до Саборне цркве. Није мучно замислити ондашњу калдрму која није имала тротоара, него се с обе стране благо нагибала према средини и ту правила неку врсту олука, којим је вода отицала у друге улице или понирала у старе турске ћеризе.

Дућани су били ниски са дужом настрешицом, покривени ћерамидом. Патосани су били циглом и загревани мангалима, које су шегрти, рано изјутра, износили пред дућан и разговарали метлом или лименом таблом. У оно угљевље бацана је лимунова кора да не би „ударало у главу“. Широки прозори са стакленим окнима замењивали су излоге и једном половином дизани увис. Дућани су затварани ћепенцима који су спуштани преко оних излога. Унутра, дужином дућана, тезга обојена зелено, пред њом на поду канте са зејтином или гасом, вреће с кавом, шећером и пиринчем, бурад с усолјеном рибом, а иза тезге рафови са другом робом.

Као што је и све друго у нашој земљи предузимано и стварано од самог почетка, сиротињски и примитивно, тако је било и са подизањем и развијањем трговине и промета. Све што је у главној чаршији било трговаца, доцније тако имућних и угледних, све је то почињало тешком шегртском, управо покућарском службом и првим калфенским ајлуком од двеста гроша на годину. Нови трговци обично су били поуздани момци својих газда који су их кредитирали и помагали, често своје кћери за њих удавали и ортачили их.

Ћериз — канал којим отиче прљава вода

У прво време роба је доношена из Трста, онда слободног пристаништа, и продавана наситно. Купци су с бисагама преко рамена залазили из дућана у дућан, куповали шта им је где требало и кући носили. Бисаге су потезале до 50 ока. А ни саме радње нису, у прво време, баш биле препуне и прекомерно сортиране. Кад је пок Дука Пешика први пут дотерао пред свој магацин тридесет бурани стипсе и галице, цела је чаршија ишла као на чудо да види толики еспап.

Промет је међутим полако напредовао. Уместо оне шетње с бисагама, купци су доцније у хановима имали по једно одељење, испреграђивано летвама, те еспап из чаршије доносили и смештали сваки у своју преграду. Одатле су га разносили по кириџијама на коњима, а то је био велики напредак. Вредно је напоменути понеке од тадашњих цена. Тако је шећер био четири и по гроша ока, кафа седам до осам гроша, пиринач 60 пара, зетин три гроша, дуван два талира (48 гроша) ока, а доцније најфинија бошча 60 гроша. Хлеб је био 30 пара чаршиских ока.

Доцније је уместо Трста била Пешта главна пијаца за београдске трговце. Они су ортачки или појединачно куповали дереглије, у њих товарили еспап и спуштали их Дунавом до Београда. Ту свој еспап истоваре, а ону дереглију, коју су звали „неврат“ продаду другима, за превоз робе даље низ Дунав чак до Браиле и Галца.

Још доцније, уместо кириџија с коњима, настају рабаџије с колима, а то је значило огроман напредак. То је био лаган али сигуран превоз без квара, без претовара, фрактова и декларација. У оно време сретали сте друмовима читаве поворке рабаџиских кола, натоварених сандуцима, балама и гвожђаријом. За београдске трговце није било већег задовољства него кад им пред магазе навале рабаџиска кола, па момци, пошто их потоваре и испрате, једва почисте кал дрму испред дућана од силне балеге.

КОСТА Н ХРИСТИЋ

КАПЕТАН-МИШИНО ЗДАЊЕ

Миша Анастасијевић трговачки ортак кнеза Милоша, „дунавски капетан“, најбогатији човек у Србији у своје време, подигао је велику и лепу зграду у Београду и 1863 године, поконио је „своме отечеству“. У овој згради садашњег „Старог универзитета“ било је некад смештено неколико државних установа у левом крилу зграде била је гимназија, у којој је тада учио и К. Христић.

Увек ми је пријатно застати пред оном нашом дивном зградом садашњег старог Универзитета У њој сам прошао кроз најраније године младићког живота, кад се на првом кораку с прага родитељске куће почињу лагано навлачити први облаци немира и бриге, прве опомене пробуђене савести, први знаци искушења и борбе у будућем животу, који вам се помаља у далекој перспективи, још неодређен и мгловит

Она и данас стоји неизмењена онако како је изгледала кад сам у њу ступио пре шездесет година Али ја њу знам и пре тога времена Намењена да буде двор једнога претендента, а суђена да постане највиши храм науке и просвете, она је године 1862, о бомбардовању Београда, још била недовршена, у скелама Ноћу између 3 и 4 јуна 1862, са њених прозора наши су се жандарми пушкарали с низама из турске полиције прекопута, у дну пијаце Куршуми су се укрштали изнад широког простора, којим су наши први великодостојници, с главом у торби, промицали у нашу полицију Зграда садашњег Универзитета још је онда, пре више од шездесет година, примила своје ватрено крштење Изрешетана куршумима, она је окађена барутом и орошења крвљу пре него што је, као храм науке и просвете, тамњаном освешена и босиљком окропљена Први рањеници у још недовршеној згради будућег Универзитета као да су били предвесници тешких времена, кад ће, после педесет и две године, лицем на Преображење 1914, аустриски топови са Бежаније грунути да поруше њене зидове и да униште све што се у њој мучно спремао и трудно текло за више од пола века И док се наша *Alma mater* угибала у диму и рушевинама, дотле су млади њени грађани јуначки бранили српску земљу од најезде варварске и њих двеста четрдесет и четири положило живот за отаџбину

Простор испред Универзитета са својим баракама и лармом није очевидно ни данас пријатан, ни по ономе што се са прозора широке фасаде Универзитета доле види, ни по ономе што се отуд овамо чује. Али је тај простор, с околином Универзитета, некад ипак друкчије изгледао, необичнији можда, и типа више оријенталског. Садашња Васина улица, тесна, кривудава и загушљива, водила је од Стамбол Капије пијаши и „Капетан Мишином здању“ Редом, с обе стране, бежу махом турски дућани радње сарачке с дубоким турским седлима, бичевима црним и црвеним, уздама, ба-кращлијама и ашама, ножарске с ножевима јагодинске форме, у цагријама црном или црвеном кожом обложеним, без каиша или с каишем да се о појас обесе, дуваницнице са читавим пластићима растреситог дувана, од најобичније крпе и осредње просечне до најфиније бошче, чибуци са крупним ћилибаром и црвеном лулом, наргилета, туљци у филиграну и друге дуванициске потребе, радње папуциске, у којима су по рафовима поређане јеменије жуте, црне, црвене, на нуле, папуче обичне и праве харемске од кадифе, богато златом извезене, бозацинице, ашчине, алваџине, бакалице и каване. Ове последње имале су као неке ћошке и доксате и ту су по ваздан седели Турци ерлије, истресали и пунили чибуке, сркали каву и пропраћали ђаурске пролазнике подми гивањем и увредама. Није се једанпут овим турским изазивањем изродио тежак и често крвав сукоб између наших и Турака. Ти сукоби направили би узбуну у целој вароши и увек је мало требало да се изметну у отворену и крваву борбу, која је најпосле и планула код Чукур чесме 3 јуна 1862.

Пред самом пијацом био је као један троугао турских касапница, који је садашњу Васину улицу цепао на два крака десни, који се спуштао поред садашње „Македоније“ пијаце, и леви, који је поред „Турског хана“ — садашњег „Империјала“ — и Капетан Мишиног здања, ивицом пијаце, водио градској капији. Поред тих касапница није се могло проћи од силних паса, којих је уосталом била пуна пијаца,

Јеменија — плитка обућа, ерлија — турски грађанин, ђаурин — неверник, онај који није Турчин

а од којих је, подивљалих, Калемегданом било чак ризично и проћи

Сама Велика пијаца давала је слику великог нереди и шаренила. У једном крају, отприлике спрам садашњег новог Универзитета, још су се могли распознавати трагови гурскога гробља, оброњена земља или по какав посрнули каменни белег с истесаном чалмом у врху, зелено обојеном. То гробље прекопано је и поправљено тек у пролеће 1865 године. Пијаца није имала ових данашњих барака и дашчара, него су намирнице продаване без реда, на простртим асурама или џаковима. Кроз те пиљаре промишала је публика најразличитија. Ту је било чиновника, који су хитали да обиђу пијаци пре канцеларије и за којима је ишао момак с корпом преко руке, домаћица са шареном бошчом у руци и преко главе пребаченом шамијом, којој крајеве држи у зубима да јој је ветар не смакне, механџија са босоногим покућаром, коме пун зембил хоће раме да одвали, војних комесара и лифетаната, који се препиру с касапином око костију и цубока и контролишу да ли се тачно показује оно ђуле на кантару, була у ферецама најразличније боје и белим јашмацама које једнако намичу преко лига од злих очију ђаурских. Оне се несретно помажу рукама што једва вире из дугачких рукава и саплићу се у нанулама по џомбастој калдрми, низама у овешталој униформи, продртој на лактовима или у зуавским чакширама похабаним и углачаним. Они се у гомили начетили око бостања, стежу рукама лубеницу да ли је зрела, секу је тесацима и халапљиво једу онако с коре.

А Капетан-Мишино здање, сад већ Велика школа, блиста на јутарњем сунцу. Она је и онда овака била, са светлом фасадом и црвенкастим орнаментима и шарама око прозора и капија. Аполо и Минерва и онда су били на својим местима, а за њону фигуру у попресју, с баретом на глави, између два медаљона, деца су нагађала да је сигурно цар Душан.

Између Велике школе и хотела „Империјала“ била је једна страћара, антикварница пок Ђоке Ђурића, који је поред свију могућних песмарица, календара и старих романа, продавао школске књиге и рукописне предмете старијих раз

Јашмак — танка копрепа, **зуав** — тако су се звали француски војници који су носили турско одело

реда млађима Та страћара порушена је и тамо дограђене просторије „Завода за испитивање материјала“

Хотел „Империјал“, некадашњи турски хан, био је својина некога Турчина Осман-ефендије, који га је после бомбардовања од 1862, продао у бесцење и чак се у Смирну отселио

Караџићева улица која дели стари Универзитет од новог, и која са својим троспратницама једина у Београду даје данас утисак праве великоварошке улице, била је у оно време обичан сокак са старинским кућицама Горе, на левом углу, беше једна ниска ликерџиница, у коју се свраћало на чашицу стомаклије, а на десном углу чувена Јамандијева ашџиница, у којој су се за јевтине паре костирали ђаци, ситни чиновници и трговачки помоћници

Капетан-Мишино здање са својом широком фасадом, високим капијама, засвођеним прозорима, масивним балконима, зупчастом галеријом у врху и данас је импозантна палата, коју ниједна долнија грађевина лепотом и положајем није надмашила А како ли је она тек изгледала међу ниским и скромним грађевинама негдашњег Београда! Чак је она служила и за продукције белосветских гимнастичара и акробата Дође тако једнога дана некакав комендијаш, затеже конопац од главне полиције до Капетан-Мишиног здања и објави како ће на оном конопцу да пређе до у врх здања Слеже се цео Београд на то чудо, и он доиста пређе, и још терајући колиџа пред собом Таких сензација и иначе било је онда често у Београду Видите негде да се на улици искупио свет, а то Циганин води мечку, удара у дахире, а она се усправила, и, с брњицом у ноздрвама, зловољно тапка уз циганске дахире и љутито мумла, дражена његовом тојагом На другом крају играју лутке у покретном сандуку, налик на орман, а „директор“ сакривен иза платна, вешто канапом покреће оне лутке и говори из трбуха Насред Теразија разапињани су округли шатори с панорамом, гледаоци се тискају на уласку, седају унаоколо пред дебело, округло стакло, кроз које им се указује каква велика, европска варош, и они цокћу језиком дивећи се огромним палатама, високим кулама, невероватној гунгуди по улицама и калдрми, коју нарочито хвале да је равна као телсија

На другом крају дечурлија се искупила око Талијана,

који се натронтао свима могућним музичким инструментима. На њему је читав оркестар, који он ставља у покрет и устима и рукама и ногама, а на рамену му чучи, ситно трепће и чека свој ред мајмун у генералској униформи.

Често и саме власти, општинска или полицајска, изазову гунгулу по улицама. То су њихови добошари, који имају да грађанству саопште неку наредбу или објаву општинску или полицајску. На каквом раскршћу наједанпут затрешти добош и онда из кућа, из авлија, из дућана излећу момци, слушкиње, шегрти и све се то згрне у круг око добошара. И кад се сав тај свет искупи, он задене маљице у каиш, развија хартију и сриче објаву. Обично се њоме грађанству саопштава о цени хлеба или о каквој лицитацији. Гомила се разилази, а домаћини и дућанције чекају пред кућом или дућаном да чују зашто је то добош лупао.

Али колјчко је Капетан Мишино здање импоновало ле потом својом, толико је био занимљив поглед на варош и околину с терасе на крову његовом. И данас стоји непромењена она иста стаклена осматрачница. Ту је некад дано ноћно стражарио општински патролџија да мотри ако би се гдегод у вароши пожар појавио. У оно време није било телефона, него је он објављивао пожар трубом и дозивалом. И онда би пожарници похитали са својим шмрковима и сакама. А у многим улицама, по ћошковима и иначе, увек су спремни стајали чаброви пуни воде за случај пожара.

Као што поменусмо, поглед с терасе на крову био је веома занимљив. Ниске кућице, свуда унаоколо у подножју здања, изгледале су скоро као земунџе, покривене ћерамидом, а испресецање узаним и кривудаџим сокачићима, из којих су се дизали високи јабланови. Оне су се спуштале падинама к Сави и Дунаџу и заустављале код Ташмајдана и Старога гробља у Палилуџи, код Тркалишта на Цариградском друму и код Лаудановог шанца на Врачару. Понека виша и новија кућа издизала се изнад ових старинских, ниских кућица. Коларчево здање испод шанца и Стамбол-Каџије, Ресавчеџа кућа између Стамбол каџије и Велике пијаце, Кнежев конак на Теразијама, Државни саџет у парку иза Велике пиваре, Велика касарна на топчидерском друму, Старо здање близу Саборне цркџе. А изнад свију ових малих и већих кућа поглед прелази с минарета Дефтердар џамије код луте-

ранске цркве на торањ Саборне цркве, оданде на високу Сахат кулу у граду, па с Барјак-џамије на Зереку на Синџић џамију на Дорћолу и зауставља се на опалом минарећу Батал џамије ниже порте палилулске цркве Још бисте угле дали како се изнад свију кућа, раздалеко једна од друге, лепршају две заставе српска у дну Теразија на двору кне жеву и турска у врх тврђаве на комаку нашином

II

Кад сам, 1865, ступио из теразиске полугимназије у Ка перан-Мишино здање, гимназија је била у левом крилу здања до хотела „Империјала“, а Велика школа у десном крилу, до Караџићеве улице Гимназистима није било допуштено ску пњати се и заустављати пред главним уласком на улици, те је он увек био празан и слободан, док су пред десним ула ском увек биле гомиле великошколаца, који су се онде разго варали, препирали, џакали и критиковали понекога од својих професора Међу њима у оно време није још било колеги ница, те се код њих пре осећао мирис дувана него колоњске воде Гимназисти су нестрпљиво чекали време кад ће и они једанпут прећи на десну страну, слободно се пред школом скупљати и без зазора пушити и лармати

У гимназију се улазило из дворишта, на споредне сте пенице На главни улазак, онај са широким степеницама, од црвеног мрамора, улазило се у Министарство просвете које је било на првом спрату Често сам виђао пок Љубу Ненадо вића, начелника Министарства, кад у подне излази из канце ларије Увек доброћудна лица, лако развучена у осмејак, он би задовољно отпоздрављао ђаке, који су се размицали да му направе пролаз и с љубављу га поздрављали Имао је оби чај да понекад, онако расположен а расејан, подухвати ногом на улици какав камен или клип, па да га шора испред себе, као лопту, чак до Стамбол-капије

Тамо где су данас лабораторије и слушаонице Завода за спектротехнику и Физичко-хемијски завод у приземљу, и где су слушаонице Правног факултета на првом и другом спрату, — биле су гимназиске учионице, и то нижи разреди

и професорска соба у приземљу, а виши разреди на првом и другом спрату, где је била и директорова канцеларија

По свима разредима, пре него што професори уђу на час, ори се смех, разговор, препирка и дозивање. Са свију прозора наднеле се главе и пазе кад ће се доле појавити професори. Доиста, они излазе из своје канцеларије, прелазе с каталогом под пазухом преко дворишта и упућују се сваки на своје предавање. Ту је професор немачког језика Александар Чварковић с углачаним цилиндром, чисмен, дежмекаст, с дебелим златним ланцем на прслуку преко опуштенога трбуха, несимпатичан ђацима, за које, осим што их је гњавио дрсадним „ставовима“ из Олендорфа, није иначе имао никакве тошине ни интереса, Јевта Ђорђевић-Брка, професор математике, оштар и немилосрдан, страх и трепет ђацима већ и по самом предмету, за који они нису имали довољно спреме, благодарећи ђанијим, немарним наставницима, Димитрије Балаитски, професор латинског језика, кашљуцав и опасач човечуљак за све леђивце, нарочито ако су иначе из имућних кућа, правичан и добар за све вредне ђаке а уз то још и сиромашне, Милош Зечевић, професор „теорије прозе“, фигура гломазна и незграпна и, поред свих његових иначе добрих особина наставничких, комичан својим зановећањем и неозбиљним испадима, Стојан Бошковић, професор историје, слабуњав, реуматичан и бангав, према ђацима увек снисходљив и пажљив, прота Никола Поповић, професор веронауке, љубимац митрополита Михаила, кога ће једног дана изневерити, прихватити збацивање његово и као владика Нестор отићи у Ниш на место старог Деда Виктора, Михаило Остоја, професор француског језика, пољски емигрант из устанка од 1863, отмен и исправан господин. Али због недовољног знања српског језика и рђавог изговарања, које се изметало у смисао често наopak и чак неприличан, Остоја је постао немогућан међу овим нашим дорђолским и талилулским штранговима, и побегао у Крагујевац међу децу шумадиску, још питому и образну

И како је који професор улазио у свој разред, граја се поступно стишавала. Из појединих учионица, кроз отворене

прозоре, чуо би се само уједначен и монотон говор прозваног ђака, испресецаан оштрим упадима, исправкама и питањима професорским Или би се из кога разреда одједанпут захорио громки смех, по свој прилици изазван каквим глумавим одговором неспремнога ђака А кад фамулус, чича Дамњан, меденицом по ходницима објави свршетак часа и професори почну излазити, траја одмах олет отпочиње и као талас захвата редом све учионице и све спратове

1925

КОСТА Н ХРИСТИЋ

ВЕЛИКА ШКОЛА
СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА

Велика школа некадашњи српски универзитет
била је такође смештена у Капетан Мишином здању,
у десном крилу зграде У својим успоменама на то
време К Христић сећа се својих школских другова и
наставника у Великој школи

Законом од 24 септембра 1863 замењен је закон од 15 септембра 1853 о уређењу Књажеско српског лицеума, и тај највиши просветни завод постао је Велика школа („Академија“) са факултетима правничким, филозофским и техничким

Кад смо се ми уписали у Велику школу, септембра 1867, гимназија је имала само шест разреда, и у Велику школу се ступало без испита зрелости, по простим годишњим испитима. Ступило нас је у Велику школу око тридесет, заједно с онима из других гимназија у унутрашњости. Чудновато је куд се дане читав број ђака за ово неколико година у гимназији. Кад смо ушли у први разред било нас је два одељења са по педесет ваљда у свакоме. Тај број сваке године копнео је и смањивао се. Неко умро, неко напустио школу, неко отишао у богословију, неко у војну академију. Међу негдашњим гимназиским друговима ми имамо и пиљара и трговаца, и владика и ђенерала, осим оних који су по свршеној Вел школи или остали и изгубили се као ситни чиновници, или се узнели до високих положаја професорских, саветничких и министарских, или постали адвокати, неки виђени с богатом праксом, а неки ограничени на дан и комад. А има их који су изабрали политику као најлукративније занимање.

Те године — у јесен 1867 — био је ректор Велике школе пок Стојан Марковић, а декан пок Димитрије Нешић.

Од наших другова мало их је било који су отишли на филозофски и технички факултет, све остало уписало се у факултет правнички.

Према ондашњем уређењу Велике школе, у првој години и у првом семестру друге године слушали смо искључиво природне науке и из њих испите полагали. Тако нам је пок Панчић предавао зоологију, ботанику, минералологију и геоло

гију Панчић је преминуо фебруара 1888 године, и њега се данас, после 35 година, могу сећати само оно неколико ђака његових што их још има у животу Висок, сувоњав, мало права носа, висока чела избраздана борама, правилних црта, мирна и озбиљна погледа, Панчић је одавао дубоког научника и потпунога човека Његова отмена и блага појава имала је нешто светитељско, и ви бисте га увек кад га сретнете не само поздравили с дубоким поштовањем, него и чисто осетили неку дужност да му руци приђете

Као професор он је нарочито поклањао све своје интересовање свом главном предмету ботаници Иако смо му ми били неблагодарни ђаци, за које је знао да им као правницима његова ботаника неће бити ни од какве велике користи ни практичне примене, он као да је ипак мислио међу нама пронаћи некога ко би нарочито заволео његову науку и коме би једнога дана предао у наслеђе своју ботаничку башту и своје богате збирке Као некад лицејце, тако је и нас водио у екскурзије, верао се по брдима, чепркао и тражио цвеће и биљке, радостан кад пронађе какву ретку травку да нам је покаже А ми смо једва чекали да се екскурзија сврши па да сиђемо доле у механу на јагњешћу чорбу и пандурски ћевап

А кад буде годишњи испит, он нам је сам помагао да којекако тројку заслужимо То је он чинио на свој начин, зачињен увек доброћудним хумором Јер Панчић иако озбиљан и одмерен, одвајао је ведрином расположења, прецизношћу излагања, чистотом говора који је свагда богато проткан духовитим и занимљивим примедбама На испиту из ботанике, наш друг неки Коста Јовановић, и иначе слаб ђак, а увек сметен, доби питање о шафрану Врло је вероватно да је весели Коста тада о шафрану први пут и чуо И кад га Панчић, да би му помогао, опомену на онај жути прашак што се меће у супу, Коста простодушно одговори да никад и не једе супу И онда ће Панчић рећи како ће од нас морати прво тражити да му покажемо своје јеловнике, пре но што нас почне испитивати

Душе ваља, знања из ботанике ни у нас осталих нису била много дубља, и шира од Костиних Али их међу нама ипак има који се и данас хвале како су од Панчића научили да неке војке прво цветају па онда листају, друге прво ли-

стају па цветају, а треће једновремено и листају и цветају

Професор хемије био нам је пок Михаило Рашковић Топионичар по струци, он је предавао неорганску хемију првој и другој години свију факултета, онако као и Панчић своје предмете. Пок Рашковић није имао Панчићеву фигуру професора и научника. То је био доброћудан господин, пуначка, задовољна лица, питом и расположен, више налик на каквог рентијера него на професора хемије. Његова предавања била су за нас од интереса поглавито по занимљивим огледима, којих је резултате он увек на забаван начин наговештавао. Он, на прилику, загреје на шпиритусну пламену у једној епрувети једну, а у другој другу течност, објављујући како ће те две течности, кад се помешају, дати „лепу жуту“ и ту он застане, а цела школа гракне и доврши „фарбу“, на што он, задовољно климнувши главом, потврди „фарбу!“

Не умем данас тачно рећи како су се о испиту довијали и он и ђаци, али знам да нити смо ми богзна како били спремни из његове хемије, нити је он кога на испиту оборио. Биће да је он и на испиту стављао питања тако zgodно да је ђацима, као и за ону „лепу жуту фарбу“, требало само одговорити потврдом или порицањем.

Тек у другој години, пошто смо се курталисили природних наука, запливасмо у правне студије-филозофијом права, коју нам је предавао пок Стојан Марковић. Марковић је био добар човек и погодан професор, али некако млитав и сувопараи. Он је свој предмет читао, коментаришући га безбојно, без привлачности за слушаоце, који су се мучили да схвате и прибележе његове, за њих често нејасне дефиниције. Доцније је он предавао и административно право и како тада није било штампаних предмета, то је поготову најзгоднији уџбеник био државни шематизам, из кога се најбоље видела организација централне управе, број министарстава, подела управних власти и других државних надлештава.

Римско право предавао је Драгиша Станојевић, који се као млад доктор права тек беше вратио са студија и заменио Гигу Гершића, отпуштеног из службе после омладинске скупштине од 1867 године. Али се Драгиша Станојевић не задржа на Великој школи ни годину дана. Оптужен за саучешће у убиству кнеза Михаила, он је у јесен 1868 године

ослобођен преким судом из недостатка доказа, али је морао оставити Србију.

Катедру римског права заузео је опет Гига Гершић. Одличан професор, бриљантан говорник и импровизатор, без позе и надмености, више друг него наставник, Гершић је своје слушаоце умео силно да заинтересује материјом коју је предавао. Његове дефиниције биле су јасне, његова објашњења прецизна, његова разлагања једра, логична, разумљива са свом привлачношћу необичног говорничког дара и свом гинкошћу и лепотом језика, којим је владао.

Али ова сјајна страна Гершићевих особина као научника и говорника имала је опет једно врло неугодно наличје. Не уреднијег професора од њега на Великој школи није било. Никад он није на предавање дошао у одређено време, нити се икад тачно знало да ли ће на предавање уопште и доћи. Нестрпљиво су га ишчекивали његови слушаоци, који су осим његовог имали и других часова. У зло доба он би се задихан, хладећи се лезицом, појавио на уласку од стране Караџићеве улице, обрћући се горе на сат и вајкајући се да је опет „случајно“ одоцнио. Уствари Гершић је био ноћник, и то од оних необичних ноћника који су били у стању освајати не у лумповању, него с пријатељима у ћаскању и разговору једино уз шољу меланжа или каве. И ако би ко од њих, у саму зору, предложио да се разилазе, Гершић би увек протествовао доказујући да они не морају поћи први, иако у кавани, осим њих, никога више није било, него су по свима столовима већ стојале поређане извртуте столице и тињале увртуте лампе. Уосталом ову неуредност Гершићеву запамтили су не само његови ђаци, него доцнијих година и његове колеге у министарству. Пок Ристић, увек акуратан, наређивао је као први намесник да се позив за Гершића у министарску седницу назначи увек за један сахат раније него што је гласио за остале ministre. То ништа није помагало и Гершић је долазио кад је седница била скоро на свршетку.

Грађанско право предавао нам је пок Ђока Павловић. Причајући једном приликом о ђачкој побуни у години 1871 ми смо напоменули како је Ђока Павловић био један од професора кога су његови ђаци и најрадије слушали и највише респектовали. Хладан, без емоција, он није своје слушаоце пленио никаквом сјајном дикцијом, која би обиловала про

браним а излишним фразама и фигурама Он је био својим ђацима спреман и савестан учитељ, који их је поступно, значајки, методично уводио у предмет који им је предавао Оно што су они од њега научили било је позитивно и темељно Међу нашим старијим правницима, професорима, судијама и адвокатима има их доста који за своју одличну спреду захваљују срећи што су били ђаци Ђоке Павловића

Професор кривичног права био нам је Аћим Чумић Противно своје хладноме и стишаноме пријатељу Ђоки Павловићу, Чумић је био природа бујна и страсна, дух жив, покретан и импулзиван, прави тип шумадискога незадовољника и агитатора, кога вечито нешто жуљи и коме никад није све потаман

У своја предавања Чумић је уносио оштру критику и осуду свега што му се чинило да је незаконито, неправедно и насилно Наши професори још у гимназији наређивали су да се затворе прозори како нам не би сметало громко разлагање Чумићево што допираше отуд с противне стране, праћено силним треском песнице о катедру Он је имао обичај да објави питање које ће на идућем часу расправљати И онда се обичан час претвара у јавно предавање, на које се слегне не само цела Вел школа, него и пола београдске чаршије То је било одмах после смрти кнеза Михаила, за време првога намесништва и либерала, које је Чумић силно мрзео и жучно нападао Та његова безобзирна опозиција и довела га је после неколико година, заједно с Коларцем, пред тополски преки суд, где је о концу остало да главу изгуби Судбина је, међутим, хтела да Чумић умре крајем јула 1901 као једини доживотни сенатор, наименован по уставу од 6 априла 1901 Сви остали, и доживотни и изборни, дочекали су слом сената, уставом од 5 јуна 1903

Објашњавајући нам поједине одредбе кривичнога законика, он је умео да их истакне за чудо рељефно и занимљиво Говорећи, на прилику, о хајдучији и хајдучким јатацима, он је оштро замерао што је често као јатак сматран и осуђиван и онај бедник негде у дну Муртенице, коме, голотрбу и удаљеном по више дана хода од сваке власти, бану у колибу наоружани хајдуци да код њега преноће и склоне се од потере И да би слика била још јаснија, он нам је причао како се једном неки капетан са читавом четом пандура

беше кренуо у Златибор да хвата чувеног хајдука Јевђовића. На одморишту под једном буквом, капетан се пред пандурима разметао како му ништа милије не би било него да се сукоби с Јевђовићем. Уто испаде предањ један човек страшна изгледа и до зуба наоружан, па му рече „Ако мене тражиш, господине, ја сам Јевђовић.“ Престрављени капетан скочи с кладе, скиде качкету и уситни „Драго ми је, драго, изволите, права бошча“, па му пружи табакеру да запали. И сада ова власт, додаје Чумић, петља и апси као хајдучког јатака онога бедника.

Народну економију и финансију предавао нам је пок Стева Поповић, црни Стева или Стѣва Турчин. Он је свој предмет читао, у једном тону, некако несигурно и испресецано као стидљив ђак свој писмени задатак. Он је као наставник истина био и сам почетник, па се оне прве године осећао на катедри нелагодно и збуњено. За нас је то било повољно, јер се о испиту нисмо имали бојати питања која понеки професори, каприциозни и злуради, стављају кандидатима као праве загонетке, уживајући у њиховој забуну како ће прво размрсати само питање, па тек онда на њега одговорити.

Психологију и логику предавао нам је пок Алимпије Васиљевић. То је била катедра Милана Кујунџића који је услед афере са Заријом Угричићем, почетком 1871 године, отпуштен из службе.

Још као професор пожаревачке полугимназије, Васиљевић је водио с Кујунџићем у „Вили“ живу полемику о старој грчкој филозофији, о Питагори и Талесу. Али главне квалификације његове биле су што је био један од најревноснијих присталица намесничке владе, а усто у сродничким везама са врло утицајном у оно време породицом Баба-Дудића. У почетку само хонорарни професор, он је ваљало да са својим слушаоцима о испиту покаже видан успех, па да буде потврђен за редовног професора. Али је време било кратко, а ђаци још неспремни. У таквој незгоди Васиљевић распореди цео предмет на питања, а ђацима закаже да ће их редом прозивати по азбучном списку, а питања стављати опет редом, тако да ће сваки знати које ће питање добити те да се из њега спреми.

Испит, коме је председавао пок Панга Срећковић а присуствовао сам министар просвете Димитрије Матић, текао је сјајно Међутим се десило да је један од другова, баш испред Мике Кр Ђорђевића изостао са испита, те се Мика помакао за једно питање напред и уместо свога четрнаестог, добио тринаесто питање, о коме ни појма није имао Али се он није збунио Уочљив како га је Бог дао, Мика готово увређен рече да његово питање није тринаесто него четрнаесто, као што је и он четрнаести у дневнику Ред буде одмах исправљен и Васиљевић не само да је због овог сјајног успеха својих ђака био похваљен, него одмах и потврђен за редовног професора

Још нам ваља поменути пок Шарла Арена, професора француског језика и литературе Арен је дошао однекуд из јужне Француске, настанио се у Србији и предао је волео Био је отмен и чистемен, прави стари господин, увек укусно одевен, глатко избријан с брадицом на форму мушице под доњом усном, углачаним цилиндром, мало накривљеним изнад левог ока, свиленим прслуком с бобицама, којим је уоквирен троугао беле кошуље са дијамантским дугметима и црном краватом

Као прави Француз, Арен никад није добро научио српски, стално се спотицао о ове наше силне падеже, родове и неправилне глаголе, акцентуишући речи и гргоћући их по свом француском начину То је често давало повода комичним сценама, које су истина увећале наше симпатије према њему, али умањивале респект који нам је овај честити човек и пријатељ иначе уливао Јер докле год је он кројио српске реченице по француском калупу, а ми му давали француске одговоре и преводe по српском калупу, без тих комичних сцена није могло бити

II

На измаку 1867 међу великошколцима зачне се мисао да се оснује удружење великошколске омладине, коме би био циљ рад на науци и књижевности и на узајамном обавештавању и упућивању Тако организовано удружење имало би сваке недеље седницу на којој би његови чланови

износили и читали своје радове, оригиналне или преведене, а који би били давани на оцену и критику ономе ко се за то јави. Те би се оцене опет на седницама читале и дискутовале. Повољно оцењени радови имали би се штампати као примљени у удружењу.

На томе првом претходном састанку било нас је више другова из прве године, а између осталих Лаза Лазаревић, Светозар Атанасијевић, Љуба Ковачевић, Аца Радовановић. Из старије године Милош Давидовић, Милан Радовановић, Милутин Савић, Стева Милићевић, Владимир Николић-Илић. На томе првом састанку утврђена су правила удружења, које је по предлогу, ако се не варам Владимира Николића, названо „Побратимство“. Владимир Николић био је рођени брат мајора Михаила Илића који је јуначки погинуо на Јавору 1876 год. То је био интеллигентан и вредан младић у кога су и његови другови полагали велике и оправдане наде, пресечене раном смрћу његовом. Лабулејев „Париз у Америци“ и Игов „Сиромах Клавдије“ одлични су преводи, да нас ваљда већ заборављени, Владимира Николића, који је и сам давно заборављен.

Сви ти први оснивачи „Побратимства“ давно су већ по мрли и наш јединствени приповедач Лаза Лазаревић и наш Светозар Атанасијевић, један од најбољих лекара што смо га имали. И Љуба Ковачевић који је смрћу својом оставио тако осетну празнину у нашем научном свету и тако мио спомен међу пријатељима и друговима. И браћа Радовановићи, Милан и Алекса, давно преминули као медицинари, који су својим почетним радовима и својим преводима Хекла и Дарвина много обећавали у позиву коме су се били посветили. Што се тиче Милоша Давидовића, он је негде умро као директор гимназије, мрзовољан, стерилан, повучен и запуштен. Као ђак на Великој школи он се истицао циничним држањем, непомирљивим слободоумљем. На препискама „Побратимства“ он је поштанске марке са ликом кнеза Михаила лепио увек главом наниже.

Стева Милићевић, добар и интеллигентан млад човек, али несрећан, прави боемски тип, умро је последњих година као новинар, пошто се целога свог века злопатио и напатио прогањан и осуђиван, као одговорни уредник опозиционих листова, увек горд да идеје у њима изнесене јавно пред

судом брани и за њих испашта Од првих оснивача „Побратимства“ једини је још у животу, осим онога који вам ово прича, Милутин Савић, негдашњи начелник Министарства народне привреде

Оснивање „Побратимства“ у Вел школи нашло је одзива и у гимназији међу њеним најстаријим ђацима Тамо је убрзо основано гимназиско друштво „Нада“, којег су главни покретачи били Милан Андоновић, Миша Вујић, Живко Шокорац, Марко Пајић Они су тако исто имали своје састанке, своје књижевне радове и огледе Ти радови објављивани су у листу „Нади“, који су у извесном броју примерака преписивали и између себе продавали по марџан од комада

Први радови у „Побратимству“ били су преводи Природне науке преовлађивале су, иако то не би одговарало основној и спреми и расположењу какво смо донели од Панчића и Рашковића Али је онда така била струја и тако се сматрало да захтева озбиљност рада и студија таког једног академског друштва као што је „Побратимство“ Уосталом, тон у „занимању природним наукама“, како је Тургењев једном са пуно хумора у своје „Диму“ казао за све озбиљне руске студенте, давали су у „Побратимству“ већином они ђаци који су се и spremали да иду на медицину, као Лазаревић, Атанасијевић и браћа Радовановићи

Избор преведених расправа био је, разуме се, без реда и система од Бихнерове „Снаге и материје“, до физиолошких студија Клода Бернара, како је коме што до руку долазило Колико је ту труда морао уложити почетник да преведе ствар коју није разумевао и шта је ту могао казати његов критичар, који, не разумевајући је ни сам, није смео замерити избору преведене ствари, да не би испао мање начитан и мање верзиран Он је обично, озбиљно и важно, хвалио високу научну вредност и велику потребу и корист преведенога чланка, топло препоручивао да се прими у „Побратимству“, предлажући бојажљиво и другарски само извесне поправке у стилу и језику

Иначе се све друго бацито на литературу, страну, словенску, а поглавито руску Серију читања на састанцима „Побратимства“ отворио је пок Милан Радовановић приповетком Љубена Каравелова „Хаџи Генчо“, у којој се износи живот бугарског чорбације у маниру гогољевском Мислим

да је ова приповетка и штампана, свакако знам да је у „По братимству“ примљена одушевљено и без претходне рецензије Чернишевски, Достојевски, Тургенев, Љермонтов, Гогољ, Марко Вовчок, све што је пок Ђорђе Поповић пропустио да преведе и штампа у „Даница“ и што је доцније остало резервисано за Милована Глишића, све је то имало не само своје преводиоце, него и врло комичне подражаваоце карактера, који су у тим причама и романима изнесени и оцртани Стеван Милићевић, жучнији противник аутократији руској него и реаклији српској, узимао је позу Љермонтовљевог Печорина, суморног фаталисте Он је мислио да је прави Печорин ако иде незачешљан и распучан, ако говори кратким испрекиданим фразама презриво се осмејкујући једним крајем усана, с досадом шичући на нос, забацујући главу, жмиркајући очима, као да му је, замишљеном и дубоко у себе повученом, сувишна светлост сметала Покаткад би, после дугог ћутања, ходајући с друговима који су ве село ћеретали и шалили се, тихо и јетко, као за себе, за певушио руске стихове, богзна одакле извађене Запамтио сам да су почињали

Наш государ руски
Носит мундир пруски

и да су свршавали рефреном

Ејда цар, ејда цар,
Православни государ

Живот тадашњих великошколаца био је различан од овога који данас проводе универзитетски грађани Он се прилагођавао општем патријархалном животу онога времена Баца из унутрашњости, ако нису били пуки сиромаси и из државали се послужујући по имућним кућама или давали „кондиције“ имућној деци за малу награду, стан и храну, — живели су по двојица-тројица у једној соби, спавали на сламњачи преко дасака на погарима, прали се код газдарице која је и сама од њих живела, хранили се по ашчиницама и млекациницама за двадесет пара од порције јела и марјаша од комада хлеба, ишли с тестијом на чесму сами увече, кад

се смркне и радили при лојаној свећи Није било јавних забава, где би и они имали приступа, ни ђачких трпеза, ни фонда за сиромашне ђаке Било је позориште, које су посећивали на трећој галерији, или гледали претставе као статисте иза кулиса Понеко би од њих имао ћемане или дувао у сељачку фрулу и онда би се зими, недељом, скупљали код њега и ђипали уз песме и поскочице Али су увек били сами, без женскога познанства и другарица, којих тада на Великој школи није било Женска су деца, пошто сврше основну школу, полазила своју одвојену Вишу женску школу, такозвани Институт, у коме је, нарочито у прво време, било искључиво женско особље, од наставничког до послужитељског Девојке су у школу ишле обично у пратњи којега сродника или служавке

У каване се слабо ишло, па и то у оне јевтине и забачене где сусрет с професорима није био вероватан Тек последњих година почели смо одлазити код „Париза“, у „Старо здање“, а нарочито у „Национал“, који је тек био отворен Билијара се слабо играло, карте су биле забрањене, али је шах био у великој моди, при чему је онај ко изгуби партију плаћао каву своме противнику Бивало је и таквих договора да трошак плати не онај ко изгуби, него онај ко добије партију И онда би играчи, окружени многобројним кибицерима, удвостручили пажњу да партију добију, како би показали да су поштени и да нису подвалаџије

У последње време добили смо приступа и у читаоницу Од београдских листова били су онда Поповићев „Видовдан“, Андрићев „Световид“, Каљевићева „Србија“, а као шаљиви листови у прво време Ђелешевићева „Ружа“, а доцније Балугџићева „Дангуба“ Од књижевних листова Новаковићева „Вила“ и новосадска „Даница“ Ђорђа Поповића

Од свију ових листова најодвратнија нам је била Ђелешевићева „Ружа“ То је био лист без духа и укуса, неписмен, памфлетарске садржине, пун простачких грдња и денунцијација Ђелешевић и његова „Ружа“ беху већ досадили целоме свету Пок Лаза Лазаревић и ја договоримо се да на један необичан начин насамаримо Ђелешевића у његовој рођеној „Ружи“ и тако онемогућимо њено даље излажење Згодан пример за то дала нам је била једна песма која недавно беше изашла у Поповићевој „Даници“ Садржина

те песме била је пуна хвале и ласкања за Поповићевог пријатеља Ђорђа Стратимировића. Али кад су читана почетна слова песме овго наниже, изашло је „Блудни сине Ђоко, жалосна ти мајка“

По томе шаблону, у споразуму с Лазом, напишем песму која је носила наслов „Српска жеља“. Ту песму о скром ослобођењу, којим је Ђелешевић ласкао намесничкој влади и Блазнавцу, пошљемо му, без потписа, поштом, молећи га да је штампа неизмењену. Ђелешевић прогута удицу и ону песму не само штампа, него се још испод ње под звездicom похвали како му такве жеље долазе са свију страна.

Није овде могућно изнети чиме је почашћен Ђелешевић оном песмом, почетним словима читаним овго наниже. То би било „исувише житко“, што рекао онај паша кога је његов ађутант узалуд молио да му и овог пута помогне извући се из неке крупне и прљаве афере.

Брука Ђелешевићева пукла је на све стране. Одмах сутрадан штампана је „трошком београдских трговаца“ крупним почетним словима, а после неколико дана Ђелешевић је почео добивати телеграфске честитке из целе Србије „и да се напије воде“. Он је, сиромаш, у наредном броју донео слику пок Милана Кујунџића обешена о дирек и с потписом „Српска жеља“, мислећи да му је Кујунџић ону песму послао.

Циљ је био постигнут и „Ружа“ је само још неко време животарила и најпосле увела.

* * *

Тако је отприлике изгледала Велика школа са својим професорима и ђацима.

1923

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. ИНВЕСТИЦИОНИ ФОНДОВИ: ИНТЕЛИГЕНТНО И РАЦИОНАЛНО ИНВЕСТИРАЊЕ
Мартин Елинг
Нови Сад: Академска књига, 2013.
2. КАПИТАЛ У XXI ВЕКУ
Тома Пикети
Нови Сад: Академска књига, 2015.
3. ТРАНЗИЦИЈА И НАЦИОНАЛНА КУЛТУРА (ОГЛЕДИ ИЗ ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКЕ АНТРОПОЛОГИЈЕ)
Радован Пејановић
Нови Сад: Академска књига, 2015.
4. СЛОВЕНИ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ
Валентин Васиљевич Седов
Нови Сад: Академска књига, 2013.
5. АРХИТЕКТУРА XX ВЕКА У ВОЈВОДИНИ
Владимир Митровић
Нови Сад: Академска књига: Музеј савремене уметности Војводине, 2010.
6. ИСЛАМ, АТЕИЗАМ И МОДЕРНОСТ: НЕКА БОГОХУЛНА РАЗМИШЉАЊА
Славој Жижек
Нови Сад: Академска књига, 2015.
7. MY INVENTIONS: THE AUTOBIOGRAPHY
Никола Тесла
Нови Сад: Академска књига, 2016.
8. УВОД У МЕНАџМЕНТ
Бранислав Машић
Београд: Иновациони центар Факултета безбедности: Академска књига, 2015.
9. КРАТКА ИСТОРИЈА АРГЕНТИНАЦА
Феликс Луна
Нови Сад: Академска књига, 2015.
10. СВЕТСКО РИЗИЧНО ДРУШТВО: У ПОТРАЗИ ЗА ИЗГУБЉЕНОМ СИГУРНОШЋУ
Улрих Бек
Нови Сад: Академска књига, 2011.
11. ИЗБОР ИЗ ФИЛОЗОФСКИХ СПИСА
Јан Паточка
Нови Сад: Академска књига, 2013.
12. БЕРЋАЈЕВ
Никола Кајтез
Нови Сад: Академска књига, 2008.

13. ТОЛСТОЈ И СМРТ
Витомир Вулетић
Нови Сад: Академска књига, 2008.
14. О ПИСЦИМА И ГРАДОВИМА
Драган Великић
Нови Сад: Академска књига, 2010.
15. СПИСИ И ЉУДИ: ПРИЧЕ ИЗ АДВОКАТСКЕ АРХИВЕ
Тибор Варади
Нови Сад: Академска књига, 2015.
16. ШТА ТРЕБА ЗА ЧУДО: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ
Јосиф Бродски
Нови Сад: Академска књига, 2014.
17. И НОВА ТУРСКА ПИСМА: ПУТОПИСИ
Мирко Магарашевић
Нови Сад: Академска књига, 2015.
18. ПРИЛИКЕ ИЗ МОГА ЖИВОТА
Милан Савић
Нови Сад: Академска књига, 2009.
19. ТРАГОМ ЦРЊАНСКОГ
Мирко Магарашевић
Нови Сад: Академска књига, 2014.
20. ЖИВОТ МЕЂУ ЉУДИМА: МЕМОАРСКИ ЗАПИСИ
Јелена Скерлић Ћоровић
Нови Сад: Академска књига, 2014.
21. ТЕОРИЈА РЕЛАТИВНОСТИ
Алберт Ајнштајн
Нови Сад: Академска књига, 2013.
22. ШЕСТ КЊИГА О КРУЖЕЊИМА НЕБЕСКИХ СФЕРА
Никола Коперник
Нови Сад: Академска књига: Природно-математички факултет, 2014.
23. ЈА И МЕХАНИЗМИ ОДБРАНЕ
Ана Фројд
Нови Сад: Академска књига, 2010.
24. У ОДБРАНУ ИЗГУБЉЕНИХ СТВАРИ
Славој Жижек
Нови Сад: Академска књига, 2011.
25. EGO LOQUENS: ЈЕЗИК И КОМУНИКАЦИОНИ ПРОСТОР
Борис А. Успенски
Нови Сад: Академска књига, 2012.

26. ЖЕНАРНИК
Александар Тишма
Нови Сад: Академска књига, 2010.
27. КЊИГА О БЛАМУ
Александар Тишма
Нови Сад: Академска књига, 2011.
28. КРИВИЦЕ; БЕЗ КРИКА: ПРИПОВЕТКЕ
Александар Тишма
Нови Сад: Академска књига, 2014.
29. ВЕРЕ И ЗАВЕРЕ
Александар Тишма
Нови Сад: Академска књига, 2015.
30. ЛЈУДИ ЧИСТЕ САВЕСТИ
Ана Козлова
Нови Сад: Академска књига, 2012.
31. ШТА ЗНАЧИ ВОЛЕТИ
Матје Лендон
Нови Сад: Академска књига, 2014.
32. ХОРИЗОНТ
Патрик Модижано
Нови Сад: Академска књига, 2015.
33. У КАФЕУ ИЗГУБЉЕНЕ МЛАДОСТИ
Патрик Модижано
Нови Сад: Академска књига, 2014.
34. ИСТИНИТА ПРИЧА: СЕЋАЊА БАКЕ АЛЕКСАНДРА
ТИШМЕ
Терез Милер
Нови Сад: Академска књига, 2012.
35. СУЂЕЊЕ ЈОСИФУ БРОДСКОМ
Фрида Вигдорова
Нови Сад: Академска књига, 2015.
36. ИЗ ЧИСТА НЕМИРА: ЧИТАЊА
Ала Татаренко
Београд: Завод за уџбенике, 2013.
37. ИЗМЕЂУ РЕАЛИЗМА И ПОСТМОДЕРНЕ: СТУДИЈЕ И
ОГЛЕДИ О СРПСКИМ ПИСЦИМА ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ
XX ВЕКА
Марко Недић
Београд: Завод за уџбенике, 2012.

38. ОСНОВИ СРПСКОГ ПРИПОВЕДАЊА
Михајло Пантић
Београд: Завод за уџбенике, 2015.
39. ВИЛЕ БЕОГРАДСКЕ, ВИЛЕ СА ТЕРАЗИЈА
Марија Иванић
Београд: Завод за уџбенике, 2009.
40. ПРЕЖИВЉАВАЊЕ
Драгослав Михаиловић
Београд: Завод за уџбенике, 2010.
41. СУДБИНЕ
Мирослав Поповић
Београд: Завод за уџбенике и наставна средства: НИН, 2005.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Валтер Бењамин: ИСКУСТВО И СИРОМАШТВО: изабрани огледи о искуству / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта:

www.slglasnik.com/гласник-препоручује/искуство-и-сиромаштво

Бењамин је несумњиво један од најважнијих мислилаца нашег доба. Његова три чувена текста, сабрана у овој књизи (поред насловног, 1933, још „Приповедач“, 1936. и „Задатак преводиоца“, 1923), с придодатим записима „Искуство“ (1913) и „Марамница“ (1932), прожета су промишљањима о томе како баштинити прошлост. Почевши од краја Првог светског рата, искуство је изгубило на својој вредности: оно што је непосредно живљено готово да више не налази израза у речима и једва да се преноси из нараштаја у нараштај. Аутор нам овде нуди своју далекосежну рефлексiju о лепоти онога што ишчезава, о смислу историје и нашем двосмисленом односу према прошлости.

2. Бенедикт Лившиц: ЈЕДНОИПООКИ СТРЕЛАЦ: теоријски мемоари о руској авангарди / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта: <http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/једноипооки-стрелац>

У свету авангардологије *Једноипооки стрелац* Бенедикта Лившица је, по много чему, јединствена књига. Она је и *прва права историја руске авангарде* коју је Лившиц написао и објавио у времену када је руска авангарда била табу тема. Истовремено је и документарно-мемоарски текст о најбурнијим временима не само руског футуризма већ и осталих авангардних дешавања у руској ликовној уметности и књижевности. Ова књига може се читати и као нека врста необичног, узбудљивог романа у којем су главни јунаци ствараоци који су у свету уметничке, односно ликовне авангарде остварили најрадикалнији преврат, не само у контексту руске уметности него и у светским размерама. И није случајно што је у руској култури данас *Једноипооки стрелац* прерастао у култну књигу о руској авангарди, не само зато што је њен аутор трагично страдао у Стаљиновом гулагу, него и зато што је реч о заиста изузетном делу (у последњих десетак година ова књига је објављена у неколико издања, како на руском, тако и на другим светским језицима).

Српско издање *Једнопооког стрелца* (у одличном преводу Милице Николић) јесте артефакт посебне вредности, зато што је, неспорно, реч о занимљивом прожимању и стваралачком дијалогу ликовног рукописа са историјско-уметничком причом, и као да је нека врста остварења тестаментарног наума и самог Лившица о синтези два типа текста.

Гојко Тешић

Године 1933. Лившиц је штампао значајне „теоријске мемоаре“ *Једнопооки стрелац*, који нису само први покушај систематског излагања историје футуризма и његових теоријских постулата, већ и драгоцен документ о настанку модерне уметности у Русији и Европи, с акцентима на образлагању њене естетике и идеологије. Због тога су ови мемоари и названи теоријским, а поједине странице готово и не личе на жанр којем припадају, већ на целовито и систематско теоријско закључивање.

Милица Николић

3. Ноам Чомски: ЈЕР МИ ТАКО КАЖЕМО / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта: <http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/јер-ми-тако-кажемо>

Ноам Чомски, један од најзначајнијих живих америчких интелектуалаца и један од најоштријих критичара политике Сједињених Америчких Држава, човек је чија размишљања са једнаким интересовањем прате стратеги из Беле куће и њихови огорчени непријатељи.

Реч је о аутору који, као опонент, утиче на креирање америчке стратегије, а истовремено је у тој земљи изложен специфичном виду цензуре – његових текстова нема у угледним часописима и тиражним новинама, доступни су искључиво на сајтовима са малим бројем посетилаца, како не би угрожавали миран „амерички“ сан просечног конзумента масовне културе.

„Јер ми тако кажемо“ трећа је књига у низу збирки кратких есеја које је Чомски изворно писао за *New York Times Syndicate i News Service* и представља интересантно штиво – како за оне који се први пут сусрећу са његовим делом, тако и за познаваоце његовог опуса које занима шта има да каже о најактуелнијим темама – климатским променама, глобалној нуклеарној политици, Ирану, Ираку, Израелу и Блиском истоку, државној безбедности...

4. Жељко В. Лазих: УВОД У СМРТ: Numerus clausus 1940. године и ограничавања права Јевреја у Краљевини Југославији / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта: <http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/увод-у-смрт>

Конфликти и анимозитет према неким националним мањинама најчешће се исказују у друштву где та мањина оствари демографски скок, када има политичке претензије, када су културолошке разлике непремостиве или су припадници вере коју исповеда та мањина тешко прилагодљиви, затим у случајевима када је висок степен криминалитета који врше припадници тих мањина, када долази до угрожавања или ограничавања права од стране регуларних власти.

Са јеврејском заједницом на нашим просторима, али и на европском простору, то није био случај. Припадници јеврејске заједнице су кроз историју, од периода Римског царства до нацистичке Немачке, били жртве своје верске припадности, економске умешности и касније, са развојем расних теорија, жртве своје расне припадности, жртве своје образованости, жртве етикетирања.

У модерној светској легислативи нигде није било примера тако флагрантног кршења људских права, права на живот, највишег права, као током Другог светског рата. Кршење права је свој легитимитет добијало низом закона, уредби, наредби, тако монструозних као никада у правној историји до сада. Да ли су лекције научене? Да ли се тако нешто може поновити у будућности? Јесу ли жртве биле узалудне? Има ли антисемитизма опет? Је ли право опет пало на испиту?

Опасност лежи у томе што неке државе, друштва, покушавају да умање своју негативну улогу у једном тако мрачном историјском периоду, а појединци који су недвосмислено били нацисти да прикажу себе као борце за националне идеале. Може се закључити да право данас јесте пало на испиту, али међународно право. Данас је међународни правни систем сложенији, али право је опет на страни јачег.

5. Феликс Равесон: ХЕЛЕНСКЕ ВИЗИЈЕ БЕСМРТНОСТИ / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта:

<http://www.slglasnik.com/библиотека-уметност-и-култура/колекција-1001-књига/хеленске-визије-бесмртности>

Заљубљеници у древну грчку уметност откриће у овој невеликој књизи право и огромно благо: какве су везе уметности са смрћу, као и са религијским мистеријама. Све што је Равесон написао пре више од једног века и данас је на снази. Његова далекосежна интелектуална порука упућује нас на то како велика уметност, одгонетајући неми говор видљивог, комуницира с невидљивим.

6. Живадин К. Митровић: ПАРИСКИ РАЗГОВОРИ: Између професије и занимања / Београд: Службени гласник, 2016.

Преузето са сајта:

<http://www.slglasnik.com/гласник-препоручује/париски-разговори>

Зналачки уклопљена између професије и занимања књига новинара и историчара уметности Живадина К. Митровића осликава узбудљив ликовни живот и процват уметности која је стварала Европу духа у XX веку. Париски разговори обједињују вишедеценијске сусрете са најзначајнијим уметницима са ових простора који су се напајали енергијом Париза истовремено доносећи у „град светлости” боје и импресије тла са кога потичу. Велики сликари нису само Митровићеви саговорници већ и пријатељи са којима размењује мисли о уметности, животу, духовности, друштву, политици... Своју уметничку, а често и животну причу у књизи су испричали: Ристо Стијовић, Милан Коњовић, Антоан Мајо Малиаракис, Милорад Бата Михаиловић, Петар Омчикус, Љуба Поповић, Јагода Буић, Ђорђе Ивачковић, Радован Крагуљ, Милош Шобајић, Живојин Турински, Марк Ле Бот.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД МАЈ–ЈУН 2017. ГОДИНЕ**

1. ЕСТОРИЛ: РАТНИ РОМАН
Дејан Тиаго-Станковић
Београд: Геопоетика издаваштво, 2015.
2. ПЕТ УГЛОВА
Марио Варгас Љоса
Београд: Лагуна, 2016.
3. АРЗАМАС
Ивана Димић
Београд: Лагуна, 2016.
4. ЖЕНА ЦРВЕНЕ КОСЕ
Орхан Памук
Београд: Геопоетика издаваштво, 2016.
5. БЕЛЕШКЕ С МАЛОГ ОСТРВА
Бил Брајсон
Београд: Лагуна, 2008.
6. ХРОНИКА СУМЊЕ
Владислав Бајац
Београд: Геопоетика издаваштво, 2016.
7. МАЈСТОР И МАРГАРИТА
Михаил Булгаков
Београд: Нолит, 1995.
8. МУШКАРАЦ У ГРЛУ
Ведрана Рудан
Београд: Лагуна, 2016.
9. ВИДИ МЕ
Николас Спаркс
Београд: Лагуна, 2016.
10. ШЕКСПИР: СВЕТ КАО ПОЗОРНИЦА
Бил Брајсон
Београд: Лагуна, 2010.